

Joonawaanonj gejatootoo qaa Joonaa Jenasa-asari

Buk koi kanonj gejatootoo qaa qaita monj kolooja. Ii Joonawaanonj nomaenj asugiroti, iikawaa sunduya. Anutunonj qaa kokaenj jenj kotonj muro: “Gii mono Assiria kantriwaa siti wana qata Niiniwe kanonj kema uukuukuu gawonj mewa.” Assiria yonononj kakasililingia somata ero Israel yonononj kere yonoo borononj komuwombotiwaajonj toroko moma laligogi. Anutunonj Joonaa kaenj jenj kotonj muroto, Joonanonj togonj Anutuwaa qele koloonj Niiniwe kemambaajonj qotogoro. Ii kokaembaajonj togoro: Anutunonj siti ii tiwilaamambaa galenj meme qaa iJOROTO, Joonanonj iikawaa so onjononj koloowaatiwaajonj mende moma kotiIRO.

Joonanonj togonj qotogoro lombo uuta qaganonj uro iikawaa gematanonj iyanjaa jaajaa amambaa aina menj kamaan ama tenj koma keno. Kema uukuukuu gawonj mero Niiniwe seiseiyanonj uugia onjononj meleenji. Kawaaajonj Anutuwaa uuta olomooro mende tiwilaanj onono. Kawaaajonj Joonawaa uutanonj bolinj kobooro komumambaajonj moro. Kinj monjononj yambu 782–753 Kraist mende koloorotinonj galenjiaga laligoro Joonanonj kambanj kanonj gawonja mero. Joonawaanonj gomanj qata Gat Hefer ii Nazaret kosianonj, 5 kilomiita kekembaa so. Niiniwe ii koriganonj, 500–600 kilomiita kekenjaa so.

Kanagen Israel yononon iyangio gejatootoo ejemba yonoonon qaa moma mende ten koma yangisen laligogi Anutunon jen tegoro Assiria yononon kan unun unuama kenji iyangiaa nanangia ii kaen sooro. Buk koi ii Anutuwaa kania woi kokaen ninisaanja: Nono kuuya Anutuwaa uuaina tororo ten kombonatiwaa so koloojon. Kaen mende ambonati een, lombo mono onanon qanananon ubaa. Anutuwaa kania wana mon ii kiankoomu ano uujopa. Anutunon aña kaziuruta Assiria gadokopa yonoo singisonogogia kaanideen mesaon iimaleinonga metogon onombaatiwaajon kaparan komakeja. Irona bologanon qagianon ubabotiwaajon moma kotiin uunana melembonatiwaajon kuun nononja.

Buk kokawaa bakaya wana 4 ii kokaen:

- 1) Anutunon Joono oono yangisen ano. 1.1-17
- 2) Joonanon uuta meleema saranonga lolooro. 2.1-10
- 3) Joonanon Niiniwe kanageso uugia kuuro. 3.1-10
- 4) Uugia meleengi Anutunon kiankoomu onono. 4.1-11

Joonanon Pon qetama kokomomola mero.

¹* Israel kanon Pombaanon qaa ii Amitai iwaa meria Joonawaanon kokaen koloooro:

² “Assiria kantriwaa siti somata Niiniwe ii ween koukoutanon eja. Yononon bao jaagoo kaana koloon kilengia lansan nama menj tintuan laligonkeju. Iikawaa qaaya ii noo jaasewananon

* **1:1:** 2 Kinj 14.25

kouro mojen. Kawaajon gii mono waama eu kema noo bunja qaana injion uugia kuuwa.”

³ Kaen ijoroto, Joonanon Pombaa jaasewanonga oloj kok koma ween kemekemetanon baagen kemambaajon keno. Kema goman qata Jopa (Jaffa) kanon kemen wanjo mon mokoloon jero, “Yonowo saanon Tarsis gomanon Spein kantrion kemaņa.” Kaen jen kana sewanja men wanjonon uro. Kaen uma Pombaa jaasewanonga kokomomola men keno.

⁴ Kenoto, Ponjon haamo kotakota wasiro kowenon kemen kuuro siri dimbon somata waama wanjo qero jangomambaajon ano.

⁵ Kaen kolooro wanjo gawon eja yononon toroko moma iyangiaa benjurugiaa so anja anja qama koolin onongi. Kaen ama wanjonon afaangowaatiwaaajon kawaa hina iwoi kuuya men borogi kowenon kemeroto, Joonanon wanjo dutaa uutanon kemen iikanon oloj koma gaon komunagbiili ero.

⁶ Iikanon ero wanjo galenanon iwaanon kan kokaen jen muro: “Gii mono naambaajon koi gaon ejan? Mono waama geengaa benja qama koolina iion ilaan nonono mende tiwilaawonaga.”

⁷ Kaen jen mun batugianon amin moma jegi: “Ayo, mono kawu! Mono unju kuuwonja. Eja morowaa singisongoyaaajon ama iimalein koi qanananon uji, iikawaa kania mokoloowonja.” Kaen jen unju kuugi Joona asugiro.

⁸ Asugiro jegi karo kokaen qisin mugi: “Iimalein tiwitiwilaa koi ii morowaa

singisonogoyaajon ama qanananon uji, gii mono iikawaa kania ninijowa. Gii naa gawonja menkejan? Gii daanjaya kajaŋa? Goonon kantri ii daen? Goo kanagesouruga ii dakanonjalaligoju?”

⁹ Kaen qisin mugikokaen meleeno: “Nii Israelga. Hibruu ejagakoloojen. Nii Pon, Siwewaa Anutuya waeya men mepeseenjejen. Iinon kowe ano namo tobogamokoloon orono.

¹⁰ Iinon gawon osiqosiawo nono togon Pombaa jaasewanonja olon kok koma kajeŋ.”

Kaen meleeno moma aarun lalananiŋ kokaen ijon jen mugikokaen: “Yei! Gii mono naambaajon ama kaen anjanja?”

¹¹ Kowenon toroŋen bolin kotiin qindiin ero. Kawaajon kokaen qisin mugikokaen: “Nono mono iwoi nomaen ama gonin ironja mena kowenon goron qenaga?”

¹² Kaen qisin mugikokaen meleema injoro: “Siri dimbon koi mono noojon ama qanananon uma qeji, niinon ii moma kotojen. Kawaajon mono nii noma kowenon borogi kemebe goron qewaa.”

¹³ Kaen meleeno gawon eja yononon kilen wanjo mombo namo goraayanon keubaatiwaanon loqanon nanjon qen bimbingogito, kowenon bolidaborotiwaanon ama amamaagi.

¹⁴ Amamaan Israel Ponnanaa qata kokaen qama kooligi: “Oo Pon, mono geenгаа qaa joga otaan iwoi koi anjan. Kawaajon Pon, eja koi komuwaatiwaanon ama mono mende tiwilaan nonomba. Sayaa qaaya ii mono nonoo qanananon mende ana uba. Qaa ii onanon.”

15 Kaen qama koolin kema Joona men borogi kowenon kemero. Kemero kowewaa usunanon iikanonadeen kamaaro bon qero.

16 Bon qero eja yononon Anutuwaajon aarun lalanin nandun somata ama Pon siimolon oon mun qaagia kokaen somongogi: “Anana mono Pombaanon qaa apana ten koma laligowona.”

17 * Joonanon kowenon kemero Ponon sara somata mon wasiro kema Joona gogoro. Gogoro sara iikawaa uutanon weemboria karonon en laligoro. Kian.

2

Joonanon gajugaju korojonanon en qama kooliro.

¹ Joonanon sara uutanon en Pon Anutuya qama koolin mun

² kokaen ijoro:

“Oo Pon, nii kokojinjin uutanon qama koolin gombe

gii qaana moma leeya meleemba.

Nii koomuwaa senjon dusiitanon en komun tagon welema gombe

gii geja ama jejewelenwelena mojan.

³ Gii monago kowe biiwi jabirinanon (jaunanon) hagon nongi kamaan ejen.

Geengo riiwagon nona goman sijsingoyaa dutanon kamaabe

gboulu somatanon esuun nonja.

Goo apu kokopa kuuya ii musulonon nonja.

Goo kowe siriga ii turun nen olaan nonja.

* **1:17:** Mat 12.40

- 4 Nii kokaen romonjoen: Gii geengaa jaase-
wanjanona
konjoma nona soon tintuan ejen.
Ii kilen nii mombo jaananon goo jiwowon jigo
kowogaagen
uuwe keno jejeromonromon anjen.
- 5 Apu ano omanjareya ii qananon uma turun
nondaboroja.
Kowe biiwi jaunagadeen liligon
nondaboroja.
Kowewaa tokoleya ii jamojuu kaana wana
momosiin esuuja.
- 6 Nii kowe biiwi jaunaa dusiitanon koi kanon
ulunjon kamaajen.
Kowe biiwi jaunaa jaa ununa ii kongi
pondan qananon eu somonjon nonja.
Oo Pon Anutuna, nii koi laligojento,
gii mono koomuwaa senjon dusiita
koi kanona gou koma nona
saanon mombo laaligonon kouman.
- 7 “Noo laaligonanon qaomambaajon ano kamban
koi kanon
oo Pon, nii romonjon gombe qamakooli-
nanon keuma
goo Siwe jigo kowoganon eu uma gejaganon
kemebaati, ii mojen.
- 8 “Ejemba gadokopa ben lopion omaya goda qen
usugon onomakejuti,
iyojonon kaen ama kalenmorian Toya gii
gema gunkejuto,
- 9 nii mono mepemepesee onnsaa qama

mamatewoo ama siimolonj oonj gomambaa-
 jonj mojenj.
 Nii iwoi amambaa qaa jenj somongobeti,
 iikawaa so mono ama sorogonkemaŋa.
 Oo Poŋ, gii gou konkonj Tona koloojanj. Qaa ii
 onjanonj.”
 10 Kaenj qama kooliro Poŋnonj sara ii jenj kotonj
 muro
 kanj kouma Joona lono namo toboganonj ka-
 maaro. Kiaŋ.

3

Joonanonj Anutuwaa gawonj Niiniwe kema mero.

¹ Namu toboganonj kamaaro Pombaanonj qaa koi ii mombo Joonawaanonj kolooro:

² “Giinonj mono waama siti somata Niiniwe kanonj kema Buŋa qaa gomaŋati, ii injijonj uugia kuuwa.”

³ Qaa kaŋa kolooro Joonanonj waama Pombaa qaa jeta tenj koma Niiniwe keno. Niiniwe sitiwaa soya ii kokaenj: Gii goraayanonja kanainj kema laligona weenj karonj tegoro teegenj endu keubaga.

⁴* Joonanonj kanainj siti uutanonj kema laligoro weenj motoonjo tegoro buŋa qaa qama kokaenj injijoro:

“Weemboria 40 mombo eja. Ii tegoro Niiniwe siti koi mono meleeno kemebaa.”

⁵ Qaa kaenj qama injijonj keno Niiniwe kanaturu yonjononj Anutuwaanonj buzu qaa ii moma laarinj uugia meleema nene sinji laligowombaa

* **3:4:** Mat 12.41; Luuk 11.32

kamban koma jen kotiigi. Ii jen kotiin ejemba somata melaa korebore yononon uumeleembaa samo megi selegianon uro too arigi.

⁶ Kaen anji iikawaa buzu qaaya ii Niiniwewaa kin (praim minista) iwaanon keuro. Keuro moma jin karon dun rarayanonga kamaan malekuya kotogon samo men aturaan too utun arin raro.

⁷ Rama jen kooto kokaen ano Niiniwe siti sokondaboron keno: “Ono mono kin ano jawinuruta nonoonon jen kooto koi mobu: Monon mono nene qaan mende newa. Ejemba me bao kuru, lama bulmakao, ononon nene qaan newombajaan mende moma onombu.

⁸ Nene singi kaen laligon samo medaboron Anutu kotakotagadeen saama qama koolin mun anan kaniagia bologa ii mesaowu! Ejemba unun tiwilaan onongi sagianon borogia tiloon eji, sili ii mono gema qedaborowu.

⁹ Kaen anin Anutunon irinsoonsoonaa uugeria qelanjin singisongonana mesaonaga. Ii mesaoro mende tiwilaawonaga. Kaen jejon.”

¹⁰ Ii moma asarin kaniagia bologa gema qen uugia meleengi Anutunon nanamemengia ii iima wosoya moma onoma roromongoya eleeno singisongogiaa irona meleema onomambajaan moroti, ii mesaoro. Uutanon kaen kamaaro mende men kileen onono. Kian.

4

Joonanon temboma irin soono.

¹ Kaen kolooroto, Joonanon iikawaajon uubooli somata moma irin soono.

2 * Iriņa soono Poņ welema muņ kokaen ijoro: “Ae! Poņ, gii kiankoomuwaa beņa laligon saanon niniima koboņkejaņ. Goo kalenmoriaņga ii honoņa qaa ero iriņga ii uulanawo mende soonkeja. Kaen uuga uulanawo olomooro wosomomo ama kanageso moņ men kileen oņomambaajon mende momakejaņ. Ii neenaa gomanon laligon moma yagon gijoweti, ii duduujan me qaago? Kania kawaajon ama kambaņ kanon “Tarsis kemaņa,” jeņ uulanawo kokomomola meņ kema laligowe.

3 * Kete jaawo laligomambaajon togoņ koomunaajon uugun mobe awaa kolooja. Kawaajon Poņ, gii mono laaligona doloda koi nuamba. Qaa ii onanon.”

4 Kaen welenoto, Poņnoņ kokaen meleema ijoro: “Joona, gii kiankoomuwaajon iriņsoonsoon mojaņi, ii sokonja me qaago?”

5 Kaen ijoro Joonanon siti mesaon kamaan weeņ koukoutanon baageņ kema kana goraayanon endu kuuņ geņ iikawaa umuganon raro. Rama sitiwaajon kaen me kaen koloowaati, ii iimambaajon uuņ uuņ raro.

6 Kaen raroto, Poņ Anutunon Joona keraqeeango geņ mumambaajon moma jero alonalon moņ asugin korin kouma Joonawaa waņa aon koma muro. Aon koma muro alonlombaajon keraqeeango somata moma raro.

7 Rama gomantiņa moņ ero gomaņ ano kanon Anutunon taron moņ wasiro kaņ alonalon ii

* 4:2: Eks 34.6 * 4:3: 1 Kiņ 19.4

kiririiro sena sooliro.

⁸ Weenjon kouro Anutunon jero haamo geri-awo totoon ii goman jaaya koukoutanonga qero ween jaayanon wajanon kuuro kuuro irinja soono komumambaajon moma mongandaboron qama koolinj kokaen jero: “Nii laligomambaajon togon komumambaajon mobe afaana kolooja. Qaa ii onanon.”

⁹ Kaen jeroto, Anutunon Joona kokaen ijoro: “Gii alonjalombaajon irinja soonji, ii sokonja me qaago?”

Kaen ijoro kokaen meleeno: “Irina soonji, ii mono sokonjaa. Noo irinsoonsoona ii somata kolooro uunanon mende olomoowaa. Kawaajon saanon komumana. Qaa ii onanon.”

¹⁰ Joonanon kaen meleeno Porjon kokaen ijoro: “Gii alonjalomaa gawona mon mende men ii mende galen kona koriro. Ii gomantiina motoongowaa uutanon asugiro ano gomantiina motoongowaa uutanon soolin komuro. Kilen geengo iwoi omaya kaana iikawaajon ama saama majakaka mojan.

¹¹ Kaen kolooro nii mono nomaembaajon siti somata kokawaa kanatuuruya yonoojon majakaka mende mobenaga? Iikawaa uutanon ejemba 120.000 (handet twenti tausen) jango ii uugun laligojuti, ii awagaa ano bologaa kanagara mende moma gosin oromakejuti ano bao kuru iwoi ii kaanjadeen kelenmalelen laligoju. Ii ejemba yonowo kaangadeen men kileen onomambotiwaajon ama mono uuainnanon Niiniwe injiima koboojen.” Kian.

**Uumeleembaa Buŋa Tere Soomongo Gbilia
The New Testament and portions of the Old
Testament in the Borong Language of Papua New
Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Borong long
Niugini**

Copyright © 2002, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Borong

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

63589f8b-9426-5ce2-9520-ca0cf2b65c47